



Innst. 83 S

(2010–2011)

Innstilling til Stortinget fra næringskomiteen

Dokument 8:132 S (2009–2010)

Innstilling fra næringskomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Frank Bakke-Jensen og Elisabeth Røbekk Nørve om kvoteåret

Til Stortinget

Sammendrag

Norge rår over et av verdens mest produktive havområder, og har en posisjon som en fremtidsrettet og ledende aktør i det globale sjømatmarkedet. Fiskerinæringen er en viktig distriktsnæring, og dermed en bærebjelke for verdiskaping og arbeidsplasser langs kysten. Skal verdier og videre utvikling sikres, er det blant annet viktig at reguleringene av fisket er rasjonelle, og så langt som mulig legger til rette for fleksibilitet og effektivitet.

Forslagsstillerne er av den oppfatning at det er rom for forbedringer i praksisen knyttet til reguleringen av kvoteår. Fisket må nødvendigvis ha begrensninger av hensynet til rekrutteringen til en bestand, gyteperioder eller fordi erfaringen tilsier at det i en periode er høy innblanding av fisk under minstemål. Imidlertid er det mye som tyder på at reguleringen er for rigid, og departementet har selv gitt uttrykk for at dette er noe de jobbet med.

Følgende forslag fremmes i dokumentet:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en sak om endring i kvoteåret, for å oppnå større fleksibilitet, effektivitet og tilpasning til markedets ønske om fersk fisk året rundt.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Else-May Botten, Lillian Hansen, Arne L. Haugen, Ingrid Heggø og lederen Terje Aasland, fra Fremskrittspartiet, Per Roar Bredvold, Harald T. Nesvik og Torgeir Trældal, fra Høyre, Svein Flåtten, Frank Bakke-Jensen og Elisabeth Røbekk Nørve, fra Sosialistisk Venstreparti, Alf Egil Holmelid, fra Senterpartiet, Irene Lange Nordahl, og fra Kristelig Folkeparti, Rigmor Andersen Eide, viser til Representantforslag 132 S (2009–2010) fra stortingsrepresentantene Frank Bakke Jensen og Elisabeth Røbekk Nørve om kvoteåret.

Komiteen viser til brev av 16. juni 2010 (vedlagt) fra statsråd Lisbeth Berg-Hansen vedrørende Representantforslag 8:132 S (2009–2010). Statsråden påpeker at:

«en endring av kvoteåret for torsk og hyse forutsetter enighet mellom Norge og Russland, ettersom disse bestandene forvaltes gjennom Den blandete norsk-russiske fiskerikommisjonen. Kvotefastsettelsen bygger videre på råd fra Det internasjonale havforskningsrådet (ICES), og en endring av kvoteåret kan være krevende å passe inn med et omfattende og etablert system for rådgivningen. Samtidig må et annet kvoteår vurderes i et biologisk perspektiv før en eventuell implementering. Dette er således et forslag som vanskelig kan innføres ensidig fra norsk side. Endring i kvoteåret vil videre ha betydning for alle andre forhandlinger som Norge deltar i.»

På bakgrunn av dette, anser komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, at å endre kvoteåret vil være en lang og kre-

vende prosess og at endringer vil ha betydning for de land som Norge forhandler med. På bakgrunn av dette er flertallet enig i vurderingene om at bifangstordningen er et godt tiltak for å øke fangsten av torsk, hyse og sei på høsten og at dette vil bidra til jevnere levering over året og økt aktivitet på høsten. Flertallet har merket seg at statsråden i brev av 16. juni 2010 ønsker å arbeide videre med disse spørsmålene og vil invitere næringen til å komme med innspill med sikte på å sikre at de tiltak som iverksettes er både treffsikre og rasjonelle.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at forslagsstillerne mener det er rom for forbedringer i praksisen knyttet til reguleringen av kvoteåret, noe disse medlemmer er enige i. Disse medlemmer har merket seg at forslagsstillerne har fått innspill på at kvoteåret bør starte 1. september. En slik justering mener forslagsstillerne vil frigjøre tilgjengelig kvote til et godt betalende høstmarked, samt at man får kvantumstoppen på vinterfisket midt i kvoteåret. Disse medlemmer har videre merket seg at forslagsstillerne peker på at dette også gir tilgjengelig torskekvote til bifangst, slik at man får fisket opp andre arter som hyse og sei.

Disse medlemmer viser til at det fremmes forslag om å be regjeringen legge frem en sak om endring i kvoteåret, for å oppnå større fleksibilitet, effektivitet og tilpasning til markedets ønske om fersk fisk året rundt.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet støtter forslagsstillerens intensjon i å kunne få til en bedre utnyttelse av fiskebestandene og ikke minst ønsket om å få til en bedre ordning hva gjelder å få en bedre fordeling av fisket gjennom hele året. Forslagsstillerne viser til at dersom en endrer kvoteåret slik at dette starter 1. september så vil en kunne levere torsk til et godt betalende fersk filémarked over en lengre periode. Disse medlemmer mener at dersom en skal endre kvoteåret så er det viktig at man tar aktørene i fiskerinæringen med på råd slik at det gode ikke blir det bestes fiende. Det er med andre ord viktig at man ser hele fiskerinæringen under ett, og ikke bare fokuserer på ett spesielt fiske, dersom man skal foreta denne typen endringer.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen, sammen med aktørene i fiskerinæringen på fisker- og kjøpersiden, vurdere både justering av kvoteåret samt økt kvoteomsetning til bifangst som virkemidler for å jevne ut landingene av torsk, og eventuelt andre fiskeslag,

over året og fremme forslag i tråd med dette i løpet av våren 2011.»

Komiteens medlemmer fra Høyre vil understreke at når Høyre 11. mai i år (2010) fremmet forslag om kvoteåret, var det på bakgrunn av innspill fra det norske fiskerimiljøet. Disse medlemmer er glade for at komiteen er enig i at det er rom for forbedringer i praksisen knyttet til reguleringen av kvoteåret.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere både justering av kvoteåret samt økt kvoteavsetning til bifangst som virkemidler for å jevne ut landingene av torsk over året og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til statsråd Lisbeth Berg-Hansens svarbrev av 16. juni 2010, hvor det blant annet fremkommer at «en endring av kvoteåret for torsk og hyse forutsetter enighet mellom Norge og Russland». Disse medlemmer vil understreke at en endring av kvoteåret også er gjenstand for debatt innen pelagisk sektor, også her med de forskjellige sesongfiskeriene som begrunnelse. At hovedutfordringen ligger innen hvitfisksektoren, mener disse medlemmer statsråden selv illustrerer på en god måte i innledningen av sitt svar: «I dagens situasjon kan det være at fiskerne ikke tar sjansen på å utsette fangsten til høsten, da det kan oppstå forhold som gjør at de ikke er i stand til å fiske opp kvoten». Disse medlemmer mener de «forhold» som har oppstått de siste år, har inntruffet som en følge av departementets regulering av fiskeriene.

Disse medlemmer viser til kvoteårets start sammenfallende med start på vintersesongen, krav om å være ferdig med basiskvote før man kan delta i overregulering, og sist men ikke minst at bifangstfisket starter i juni. Resultatet er at fiskerne i praksis ikke har noe annet valg enn å ta opp kvoten så fort som mulig. Alternativet er å gå glipp av store inntekter. Disse medlemmer registrerer at denne reguleringens resultat er i strid med departementets egen uttalte strategi om å kunne levere fersk fisk til et godt betalende marked året rundt. Disse medlemmer registrerer videre at man de siste årene har forsøkt forskjellige modeller for å oppfylle departementets strategi. Distriktskvoteordning, refordeling og bifangst har vært forsøkt; kvotebank og endring av kvoteåret har vært nevnt. Distriktskvoteordning, refordeling og bifangst har alle det til felles at de betinger et stort byråkrati og/eller vanskeliggjør fis-

kernes og industriens mulighet til å planlegge langsiktig for en markedsrettet drift.

Disse medlemmer mener en fiskeripolitikk som i minst mulig grad opererer med kostnadsdrivende og kompliserte reguleringer, samtidig som den ikke går på akkord med kravet om bærekraftig forvaltning, er en forutsetning for økonomisk bærekraft.

Disse medlemmer har merket seg at statsråden i sitt svar viser til at en endring forutsetter enighet mellom Norge og Russland. Under den norsk-russiske fiskerikommisjonens møte i Svolvær denne høsten ble det stilt spørsmål fra FiskeribladetFiskaren om problemstillingen med endring av kvoteår var tema?

Svaret fra departementets representant var at så lenge dette ikke var norsk politikk var det heller ikke aktuelt å ta det opp med russiske fiskerimyndigheter. Disse medlemmer vil også ta med andre momenter når det kommer til problematikken rundt dette med andre nasjoner. På russisk side opererer man nå med en tildelingsperiode på 10 år for kvotene. Dette kombinert med det mye omtalte gode forholdet mellom norske og russiske fiskerimyndigheter bør muliggjøre en dialog om temaet. Det er også slik at Island, som Norge også har et betydelig samarbeid med, starter kvoteåret den 1. september. Disse medlemmer mener at kompleksiteten i saken ikke umuliggjør men nødvendiggjør en grundig behandling.

Komiteens medlemmer fra Høyre mener at en endring av kvoteåret til 1. september vil muliggjøre slik tilpasning og åpne for at begge aktørene kan hente ut merpris i markedet når denne er tilgjengelig. Der det er gunstig, kan man også kombinere dette med kvotebank.

Disse medlemmer vil understreke at forslaget om å starte kvoteåret 1. september er drøftet med mange aktører både på hav og land og møter liten motstand.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en sak om å endre kvoteåret slik at det starter 1. september. Dette for å oppnå større fleksibilitet og tilpasning til markedets ønske om fersk fisk året rundt.»

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, slutter seg til statsrådets vurdering og anbefaler at Dokument 8:132 S (2009–2010) vedlegges protokollen.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen, sammen med aktørene i fiskerinæringen på fisker- og kjøpersiden, vurdere både justering av kvoteåret samt økt kvoteomsetning til bifangst som virkemidler for å jevne ut landingene av torsk, og eventuelt andre fiskeslag, over året og fremme forslag i tråd med dette i løpet av våren 2011.

Forslag fra Høyre:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen legge frem en sak om å endre kvoteåret slik at det starter 1. september. Dette for å oppnå større fleksibilitet og tilpasning til markedets ønske om fersk fisk året rundt.

Forslag fra Kristelig Folkeparti:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen vurdere både justering av kvoteåret samt økt kvoteavsetning til bifangst som virkemidler for å jevne ut landingene av torsk over året og komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

Komiteens tilråding

Komiteens innstilling fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rå Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Dokument 8:132 S (2009–2010) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Frank Bakke-Jensen og Elisabeth Røbekk Nørve om kvoteåret – vedlegges protokollen.

Oslo, i næringskomiteen, den 18. november 2010

Terje Aasland

leder

Rigmor Andersen Eide

ordfører

Vedlegg

Brev fra Fiskeri- og kystdepartementet v/statsråden til næringskomiteen, datert 16. juni 2010

Dokument 8:132 S (2009-2010) Representantfor- slag fra stortingsrepresentantene Frank Bakke Jensen og Elisabeth Røbekk Nørve om kvoteåret

Jeg viser til brev datert 27. mai 2010 fra Stortingets næringskomité, hvor det bes om en vurdering av Dokument 8:132 S (2009-2010) fra stortingsrepresentantene Frank Bakke Jensen og Elisabeth Røbekk Nørve om kvoteåret. I dokumentet fremmes følgende forslag:

”Stortinget ber regjeringen legge frem en sak om endring i kvoteåret, for å oppnå større fleksibilitet, effektivitet og tilpasning til markedets ønske om fersk fisk året rundt.”

Det har tidligere vært arbeidet aktivt med problemstillinger knyttet til bedre sesongutjevning innenfor hvitfisksektoren spesielt, og en endring av kvoteåret slik at dette starter om høsten er i så måte et velkjent forslag. Begrunnelsen som gjerne anføres er at fiskerne vil kunne legge større innsats i fisket om høsten når de er trygg på at de kan fiske resten av kvoten under vinter- og vårfisket. I dagens situasjon kan det være at fiskerne ikke tar noen sjanse på å utsette fangsten til høsten, da det kan oppstå forhold som gjør at de ikke er i stand til å fiske opp kvoten.

Endring av kvoteåret

Jeg legger til grunn at det først og fremst er torsk og hyse forslagsstillerne har tenkt på når det gjelder endring av kvoteåret. Det er i denne sammenheng grunn til å understreke at en endring av kvoteåret ikke vil føre til mer fisk eller økte kvoter, men det kan tenkes at dette er et forslag som kan bidra til økt tilførsel av råstoff til industrien, spesielt i Finnmark, om høsten.

En endring av kvoteåret for torsk og hyse forutsetter enighet mellom Norge og Russland, ettersom disse bestandene forvaltes gjennom Den blandete norsk-russiske fiskerikommisjonen. Kvotefastsettelsen bygger videre på råd fra Det internasjonale havforskningsrådet (ICES), og en endring av kvoteåret kan være krevende å passe inn med et omfattende og etablert system for rådgivningen. Samtidig må et annet kvoteår vurderes i et biologisk perspektiv før en eventuell implementering. Dette er således et forslag som vanskelig kan innføres ensidig fra norsk

side. Endring i kvoteåret vil videre ha betydning for alle andre forhandlinger som Norge deltar i.

Jeg vil også minne om at den enkelte fisker allerede i dag står fritt til å planlegge sitt fiske slik at det landes mer fangst om høsten. Samtidig må vi være klar over at sesongvariasjonene i norske fiskerier først og fremst har en biologisk begrunnelse knyttet til fiskens vandrings- og gytemønster. Dette kan vi ikke regulere bort, og er faktisk et av våre naturgitte fortrinn som fiskerinasjon.

Kvotebank

Å legge til rette for økt fleksibilitet ved å åpne for muligheten til å overføre en mindre del av kvoten mellom kvoteårene, en såkalt kvotebank, er et alternativt virkemiddel som kan bidra til å styrke leveransen av ferskt råstoff om høsten. En kvotebank vil i likhet med endring av kvoteåret ikke føre til større kvoter, og det er flere usikkerhets-momenter knyttet til overregulering og restkvoter. På samme måte som en endring av kvoteåret må en kvotebank vurderes ut fra så vel praktiske som prinsipielle hensyn.

Som for endring av kvoteåret vil også en kvotebank måtte avtales med de partene som vi deler bestandene med.

Erfaringene fra de fiskeriene hvor vi allerede har en kvotebank viser først og fremst at dette gir en viss effekt første året, men deretter er det tilbake i samme spor. Store deler av sildeflåten har for tredje året på rad forskuttert 10 % av sine kvoter for kommende år.

Bifangstordningen

Ordningen med en egen kvoteavsetning til bifangst av torsk medfører styrket tilgang på råstoff til fiskeindustrien om høsten, og gir mange av de samme virkningene som kvotebank eller endring av kvoteåret. Formålet med ordningen er å øke fangsten av sei og hyse om høsten ved at det settes av torsk som bifangst i fiske etter andre arter.

Bifangstordningen er fartøyrettet og gir ingen direkte geografiske føringer, men ethvert høstfiske etter torsk vil i hovedsak være konsentrert til Finnmark.

Bifangstordningen er etter min vurdering et godt tiltak for å øke fangstene av torsk, hyse og sei om høsten. Den bidrar både til jevnere leveringer over året og økt aktivitet på kysten. Det er i 2010 for tredje år på rad satt av 6500 tonn torsk til denne ordningen.

Oppsummering

De siste åra, med unntak av 2009, har kystflåten overfisket torskekvote sine. Samtidig har store kvantum sei og hyse er blitt stående igjen. Omsetningsproblemene for torsk i fjorårets vintersesong medførte mange fartøy gjenstående kvoter som ble fisket utover høsten. Dette illustrerte at det absolutt er mulig å jevne ut landingene av torsk over året, men trolig til en større kostnad for fartøyene.

Som nevnt er det visse utfordringer ved å endre kvoteåret og å legge til rette for kvotebank. Jeg har

derfor videreført bifangstordningen som langt på vei har de samme effektene. En tilnærming til reguleringer uten overregulering kan i alle tilfeller synes formålstjenlig. Jeg vil arbeide videre med disse spørsmålene, og se utjevning av landingene i sammenheng med kvaliteten på fisken som landes og kystflåten fangst av hyse og sei. For å belyse disse problemstillingene nærmere vil jeg invitere næringen til å komme med innspill, noe som kan sikre at de tiltakene som settes inn både er treffsikre og rasjonelle.

